

Брюксел, 15.7.2015 г.
COM(2015) 339 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

Предоставяне на нов търговски механизъм за потребителите на енергия

{SWD(2015) 141 final}

1. ВЪВЕДЕНИЕ

В Рамковата стратегия за устойчив енергиен съюз¹ се излага визията за енергиен съюз, „основан на гражданите, в който последните се чувстват ангажирани с енергийния преход, възползват се от новите технологии, за да намалят сметките си, участват активно на пазара, а уязвимите потребители са защитени“.

Докато през последното десетилетие секторът на енергетиката в Европа се преобрази, енергийните пазари на дребно, които са основна тема на настоящото съобщение, изостанаха от това развитие. Пречките за потребителите — домакинства и предприятия — да се възползват изцяло от текущия енергиен преход, да управляват рационално своето потребление и да намаляват сметките си, включват:

- Липсата на подходяща информация за разходите и потреблението или ограничената прозрачност на офертите затруднява потребителите (или действащите от тяхно име надеждни посредници и дружества за енергийни услуги, като например агрегатори) да оценяват пазарната ситуация и възможностите.
- Увеличаването на дела на таксата за мрежата, данъка и особено на налозите в средната стойност на окончателна сметка за електроенергия на домакинствата.
- Недостатъчната конкуренция на много пазари на дребно, липсата на възнаграждение за активно участие и трудностите по смяната на доставчика действат демотивиращо.
- Недостатъчно развитите пазари за жилищни енергийни услуги и оптимизацията на потреблението стесняват възможностите за избор от потребителите.
- Възпрепятстването на потребителите да упражняват своите права за автономно производство и потребление на енергия намалява възможните ползи за тях.
- Неравнопоставеният достъп до информацията и големите пречки за навлизане на пазара на нови конкуренти забавят възприемането на наличните авангардни технологии и практики, като например интелигентни измервателни уреди, интелигентни уреди, децентрализирани енергийни източници и подобряване на енергийната ефективност.

Визията на Комисията за новата структура на пазара на електроенергия има за цел да осигури нов търговски механизъм за потребителите на енергия, включително чрез по-добро обвързване между пазарите на едро и на дребно. Като се възползват от нови технологии, новите и иновативните дружества за енергийни услуги следва да дават възможност на всички потребители в пълна степен да участват в енергийния преход, като управляват своето потребление за осигуряване на енергийно ефективни решения, които да им спестяват пари и да допринасят за цялостно намаление на потреблението на енергия.

---

¹ COM(2015)80 final.

2. ОСНОВАНА НА ТРИ СТЬЛБА СТРАТЕГИЯ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА НОВ ТЪРГОВСКИ МЕХАНИЗЪМ ЗА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ НА ЕНЕРГИЯ

В широкообхватни консултации с граждани, потребители и заинтересовани страни, включително обществена консултация, проведена през първата половина на 2014 г.², и обсъждания в експертни групи, ръководени от Комисията³, следните три ключови точки бяха определени като централни за осигуряването на нов търговски механизъм за потребителите: овластяването на потребителите; интелигентните домове и мрежи; управлението и защитата на данните.

2.1. Овластяване на потребителите

2.1.1. Спестяване на пари и енергия чрез по-добра информация

Потребителите харчат средно 6,4 % от своя бюджет за електроенергия, газ, топлинна енергия и енергия за охлаждане — с 15 % повече, отколкото преди пет години. Около 40 % от енергията, използвана в ЕС се консумира в сградите, от които 80 % се използват за отопление и охлаждане⁴.

По-ефективното използване на енергията е ключов фактор за намаляване на сметките на потребителите, поради което енергийната ефективност се има предвид при вземането на всички решения относно енергийния съюз. Макар че обновяването на сградния фонд е ключово в това отношение, дори инсталирането на прости уреди, като например за управление на отоплението и термостати, вече може да окаже значително влияние върху потреблението на енергия. Значителни икономии на енергия са постижими и с повишаването на ефективността на продукти като котли, телевизори, хладилници и перални машини. Преработеното предложение за енергийно етикетирание, представено като част от настоящия пакет, ще осигури по-голяма прозрачност, ще насърчи производителите да въвеждат иновации и ще помогне на потребителите при вземането на информирани решения, така че да насочват избора си към най-ефективните уреди.

Въвеждането на измерване и фактуриране на индивидуалното потребление в многофамилните и многофункционалните сгради може да доведе до намаляване на търсенето на енергия за отопление/охлаждане с 10—30 %⁵. Опитът показва също така, че благодарение на решения, основани на информационни и комуникационни технологии (ИКТ) за предоставяне по интернет на информация на крайните

---

² <http://ec.europa.eu/energy/en/consultations/consultation-retail-energy-market>

³ Работната група по интелигентни мрежи; Гражданският енергиен форум и неговите експертни групи за уязвимите потребители и потребителите като участници на енергийния пазар; подгрупата по енергията на Европейската консултативна група на потребителите.

⁴ Източници: Цени и разходи на енергията в Европа, COM(2014)21/ 2, 29.1.2014 г. Енергийната ефективност и нейния принос към енергийната сигурност и рамката до 2030 година за политиките в областта на климата и енергетиката, COM(2014) 520 final, 23.7.2014 г. Тези и други въпроси (като полезните взаимодействия между електроенергийните мрежи и мрежите за отопление и охлаждане) ще бъдат разгледани в предстоящата стратегия на Европейския съюз относно отоплението и охлаждането, както и в прегледа на Директивата за сградите.

⁵ Източник: приложение към оценката на въздействието във връзка с Директивата относно енергийната ефективност, SEC(2011) 779 final, 22.6.2011 г.

потребители за тяхното потребление, обитателите могат да намалят потреблението си с около 8 % само чрез промяна на своите навици относно отоплението⁶.

Законодателството в областта на вътрешния енергиен пазар и Директивата за енергийната ефективност (ДЕЕ) установиха правата на потребителите да получават точна информация относно измерването и потреблението. Прозрачната и актуална информация относно сметките повишава доверието и ангажираността на потребителите. Голямото мнозинство от европейците получават обаче тази информация най-много веднъж или два пъти годишно и споровете във връзка с измерването са често явление. С оглед да помогне на потребителите да разберат своите сметки за енергия, Комисията ще прецени, съвместно с националните регулаторни органи, по какъв начин може да се повишат яснотата и сравнимостта на съдържанието на тези сметки. Това следва да доведе също така до по-добра осведоменост на потребителите относно отделните съставки на енергийните цени и сметки, включително чрез по-голяма прозрачност на таксите за мрежата, данъците и налозите.

Всички потребители, както и наетите да действат от тяхно име надеждни посредници и дружества за енергийни услуги, следва да имат улеснен достъп до данни в реално или почти реално време за своето потребление, което да им дава възможност да адаптират потреблението си и да пестят енергия. Такива данни в реално време не са необходими за целите на фактурирането и следователно е възможно да се предостави достъп на потребителите до тях пряко от системата за измерване чрез използването на стандартен интерфейс.

Интелигентните измервателни уреди⁷ играят ключова роля за осигуряване на свободен и редовен достъп до точни данни за потреблението, подобряване на фактурирането и намаляване на споровете във връзка с измерването. Данните от държавите членки показват, че се предвижда 72 % от европейските потребители да бъдат снабдени с интелигентен електромер до 2020 г.⁸ в резултат от широкомащабното въвеждане на такива електромери, което вече е в ход или е планирано понастоящем в 17 държави членки⁹. Ползите и разходите от това въвеждане трябва да бъдат справедливо разпределени между производителите и потребителите, като се вземат предвид анализите на разходите и ползите и възгледите на стопанските и потребителските организации.

Докато подготвя преразглеждането на законодателството в областта на енергийната ефективност (Директивата относно енергийната ефективност и Директивата относно енергийните характеристики на сградите) и инициативата за структурата на пазара на електроенергия, Комисията ще обмисли по какъв начин потребителите да могат да се възползват от по-лесен и по-чест достъп до данните за своето потребление, включително възможността да поискат интелигентен измервателен уред, ако такива уреди не се въвеждат систематично в техния район.

---

⁶ Проучване *Reducing energy consumption in buildings with ICT SMART 2013/0073* (Намаляване на потреблението на енергия в сгради чрез ИКТ — SMART 2013/0073).

⁷ Интелигентният измервателен уред представлява електронна система, която може да измерва потреблението на енергия, като предоставя повече информация от традиционен измервателен уред, и може да предава и да получава данни посредством форма на електронна комуникация; вж. член 2, точка 28 от ДЕЕ 2012/27/ЕС.

⁸ Сравнителен анализ (бенчмаркинг) за въвеждането на интелигентно измерване на енергопотреблението в ЕС-27, със специална насоченост към електропотреблението, (COM(2014) 356): 16 държави членки са поели ангажимент да инсталират до 2020 г. 245 милиона интелигентни измервателни уреда на обща стойност около 45 милиарда евро.

⁹ Швеция, Италия, Финландия, Малта, Испания, Австрия, Полша, Обединеното кралство, Естония, Румъния, Гърция, Франция, Нидерландия, Люксембург, Дания, Ирландия и Латвия.

2.1.2. *Предоставяне на потребителите на широк избор за действие*

Осъществяваният понастоящем енергиен преход разкрива нови възможности за потребителите да се възползват от поемането на активна роля. Потребителите навсякъде в ЕС следва да имат свободата да избират предпочитаната от тях форма на активно участие в енергийните пазари — пряко или като делегират вземането на решения, свързани с енергията, на надеждни посредници и дружества за енергийни услуги, като например агрегатори, които да действат от името на потребителя.

а) Смяна на доставчиците — възползване от повишената сравнимост

Предоставянето на всички потребители на правото да изберат енергийната тарифа и енергийния източник, които са най-изгодни за тях, е коренна промяна, въведена с вътрешния енергиен пазар на ЕС. Много граждани обаче все още не знаят за правото си да сменят своя доставчик и договора за енергоснабдяване. С цел да повиши осведомеността на потребителите за това и други права, през 2014 г. Комисията изготви информация относно основните права на потребителите на енергия, установени в законодателството на ЕС¹⁰.

Смяната трябва да бъде технически лесно осъществима, бърза и надеждна. **В това отношение са подходящи** инициативите на националните регулаторни органи за **съкращаване на времето за смяна на доставчика**¹¹. Може да се разгледа и премахването на таксите и санкциите за смяната, които ограничават избора на потребителите и конкуренцията като цяло.

Най-важното е, че смяната трябва да се основава на лесно достъпна, прозрачна, надеждна и лесно съпоставима информация, обхващаща цените, както и договореното качество и удовлетвореността на клиентите — например чрез системи за оценяване от потребителите на всички доставчици и оферти на пазара. Информацията относно дела и вида на енергийните източници, използвани от доставчиците¹², предоставя допълнителна възможност на потребителите да направят по-информиран избор.

Съвместно с националните регулаторни органи Комисията ще разработи критерии за прозрачността и надеждността на инструментите за сравняване във връзка с енергоснабдяването и ще осигури на всеки потребител достъп до най-малко един такъв независим и проверен инструмент за оценка на текущия му договор спрямо всички оферти, налични на пазара.

Надграждайки над първите усилия в това направление на промишления сектор и потребителските организации, както и на добрите практики, установени в Гражданския форум за енергетика¹³, Комисията ще се стреми да определи, в сътрудничество с националните регулатори, минимални стандарти за основната информация, която да се дава в реклами и фактури, по-специално във връзка със сравняването на цените.

¹⁰ http://ec.europa.eu/consumers/consumer_evidence/consumer_scoreboards/10_edition/docs/consumer_market_brochure_14_1027_bg.pdf и

http://www.acer.europa.eu/Official_documents/Acts_of_the_Agency/Publication/ACER_Market_Monitoring_Report_2014.pdf

¹¹ Съвет на европейските енергийни регулатори.

¹² Например както вече е предвидено съгласно член 3, параграф 9, букви а) и б) от Директива 2009/72/ЕО.

¹³ https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/2012111314_citizen_forum_meeting_working_group_report.pdf;
https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/20131219-e-billing_energy_data.pdf

Регулирането на цените на дребно може да представлява особено голяма пречка за ефективната конкуренция, както се изтъква в съобщението за енергийния съюз. Държавите членки често посочват недостатъците на пазара на дребно или необходимостта от социалната защита като основание за регулирането на цените. Целите на социалната политика, като например защитата на уязвимите потребители чрез общи регулирани тарифи, не са достатъчно прозрачни и в действителност могат да доведат до увеличение на разходите за енергия както на уязвимите потребители, така и на потребителите извън тази категория. Поради това следва да бъдат проучени други, по-устойчиви и прецизни мерки, за да се помогне на държавите членки да дерегулират цените за крайните потребители. Комисията си сътрудничи с държавите членки в постепенното премахване на регулираните под себестойността цени, както е посочено в енергийната стратегия на Съюза, като се гарантира също така, че това премахване се допълва с целенасочена, ефективна защита на уязвимите потребители. Успешното постепенно премахване на регулираните цени — например в Ирландия, представлява ценен опит за други държави членки.

б) Оползотворяване на гъвкавостта чрез оптимизация на потреблението

Растящото производство на енергия от променливи възобновяеми източници обуславя все по-голямото значение на оптимизацията на потреблението. Енергийната ефективност и оптимизацията на потреблението често са по-добри средства за балансиране на търсенето и предлагането, отколкото изграждането или поддържането в експлоатация на повече електроцентрали или електропроводи. Ясно е, че изборът за участие в оптимизацията на потреблението винаги трябва да се прави от потребителя.

В някои части на Европа индивидуалната оптимизация на потреблението вече е факт. Промислени и офис сгради в Обединеното кралство са постигнали икономии на разходите в размер до 24 % и 10—36 % намаляване на потреблението на електроенергия благодарение на гъвкави програми за автоматизирана оптимизация на потреблението¹⁴.

Основна предпоставка за оптимизацията на потреблението е достъпът на потребителите до **ценови сигнали, че гъвкавото потребление е изгодно**. Те могат да бъдат под формата на договори за доставка въз основа на динамично ценообразуване или договори, които включват управление на натоварването съобразно пазарните условия или състоянието на мрежата. Въздействието на такива договори ще трябва добре да се обясни на потребителите. Допълнителен стимул може да бъде намаляването на таксите за ползване на мрежите, ако се понижи потреблението, когато мрежите са претоварени. Макар че потребителите следва да бъдат стимулирани да участват в оптимизацията на потреблението, не трябва да бъдат санкционирани тези, които не са в състояние да променят времевия профил на потреблението си.

Въпреки че въвеждането на договори с динамични цени все още е в начален етап, първоначалният опит от него показва, че те могат да са изгодни за потребителите¹⁵. Там, където това вече е реалност — например във Финландия или Швеция, потребителите на дребно все по-често избират договори за доставка на електроенергия

¹⁴ Fortum 2014, SEAM group 2014 и пилотната схема „Thames Valley Vision“, гр. Бракнел, Обединеното кралство, 2013 г.

¹⁵ Във Финландия през 2014 г. цената на електроенергията за битови нужди е намаляла с 4 % по договори с постоянна фиксирана цена и с около 10 % по договори, обвързани с моментната цена — най-евтината категория договори от 2012 г. насам; източник: Energiavirasto (националният регулаторен орган), 2015 г.

с динамични цени¹⁶, като по този начин намаляват своите сметки за електроенергия с 15 % до 30 %. Предстоящото преразглеждане на Директивата за енергийната ефективност и разработването на законодателни предложения за въвеждане на нова структура на пазара дават възможност да се прецени как да се повиши предоставянето на договори с диференцирано по време ценообразуване.

в) Намаляване на сметките за енергия чрез автономно производство и потребление

Съчетаването на варианти за децентрализирано производство и съхранение на енергия с гъвкавост на потреблението може да предостави допълнителна възможност потребителят да стане свой собствен доставчик и управител на (част от) своите енергийни нужди, като се превърне и в производител и по този начин намали сметките си за енергопотребление.

Децентрализираното производство на енергия от възобновяеми източници, независимо дали се използва от потребителите за собствена консумация или за доставки към енергийната система, може успешно да допълва централизираното производство. Когато автономното потребление се характеризира с добро съответствие между производството и товара, то може да спомогне за намаляване на загубите и претоварванията в мрежата, а така се спестяват разходи по мрежата в дългосрочен план, които в противен случай ще трябва да бъдат платени от потребителите.

Ако потребителите произвеждат на място собствена електроенергия чрез системи, работещи с възобновяеми източници, те консумират по-малко електроенергия от мрежата. Това ще се отрази на начина на изчисление на тарифите за мрежата. Тарифите за мрежата следва да отразяват направените разходи и да бъдат справедливи, като същевременно спомогат за повишаване на енергийната ефективност и за ползването на енергия от възобновяеми източници, както и да са опростени и прозрачни за потребителите.

Автономното производство на енергия се разглежда по-подробно в работния документ на службите на Комисията, придружаващ настоящото съобщение.

г) Увеличаване на участието на потребителите чрез посредничество и колективни схеми

Все по-често в редица държави членки се появяват колективни схеми и общностни инициативи. Все повече потребители се включват в колективно автономно производство на енергия и схеми за сътрудничество, за да управляват по-добре своето потребление на енергия. Тази иновация *от* потребители води до иновация *за* потребители и разкрива нови бизнес модели. Появяват се дружества за предоставяне на енергийни услуги, агрегатори, посредници, дружества за обработка на данни и други посреднически дружества, а често и организации на потребителите, за да се помогне на потребителите да постигнат по-добри сделки за своето енергоснабдяване, като същевременно ги освобождават от административните процедури и обременителните проучвания.

---

¹⁶ В Швеция все още преобладават договорите с фиксирани цени (43 % през 2012 г.), но бързо се увеличава дялът (27,5 %) на договорите с променливи цени (+ 17 % на годишна база). През 2012 г. общите разходи за електроенергия на клиент с договор с фиксирани цени са били с 50 % по-високи в сравнение с тези на клиент с договор с гъвкави цени. Източник: годишен доклад за 2013 г. на Energi inspektion.

Това също така ще разкрие нови възможности за местните общности и власти, чиито регионални и местни енергийни инициативи могат да осигурят важна връзка между лицата, отговорни за вземането на решения, гражданите и новаторите на местно равнище.

Конвентът на кметовете, в който участват повече от 6000 града, показва, че местните власти са готови да играят своята роля в новата енергийна система в подкрепа на иновативни решения за местна енергия, включително решения, разработени в рамките на инициативата „Интелигентни градове и общини — европейско партньорство за иновации“.

Комисията ще продължи работата си с Конвента на кметовете с цел улесняване на участието на потребителите в енергийния пазар и в ефективното управление на енергийния съюз, включително чрез инициативи за местна енергия. Освен това преразглеждането на директивите за енергия от възобновяеми източници и за енергийната ефективност, както и инициативата за структурата на пазара ще предоставят възможност да се прецени как да се улесни ефективният достъп до иновативни енергийни доставчици, включително колективни схеми.

2.1.3. Запазване на пълната защита на потребителите

Законодателството на ЕС вече е предоставило на потребителите на енергия широки права, чието прилагане остава приоритетно. Комисията ще направи оценка на прилагането на тези права и ще предостави по-подробни насоки в сътрудничество с организации на потребителите и с регулаторните органи. Ще бъде разгледано включването на закони, отнасящи се за енергията, в приложението към Регламента за сътрудничество в областта на защитата на потребителите. Държавите членки продължават да носят основната отговорност за прилагането на правата на потребителите на енергия и за тяхната защита.

При наличието на повече възможности за избор и оферти потребителите се нуждаят от още повече гаранции, че се ползват от ефективна защита срещу нелоялни търговски практики. Органите за разследване на такива практики и на жалби в енергийния сектор биха извлекли полза от по-тясното сътрудничество с партньорите си в други държави членки.

Енергийната бедност е друг важен въпрос за действия от страна на държавите членки, на който се отговаря с мерки на социалната политика и политиката в областта на енергетиката. Проблемът с енергийната бедност трябва да се решава в по-широкия контекст на социалната сигурност, но без да се пренебрегва необходимостта от целенасочена и ефективна помощ, отразяваща най-добрите практики в областта на енергетиката¹⁷.

---

¹⁷ Те често включват специфични за енергетиката действия, като например повишаване на енергийната ефективност, които могат да сведат до минимум разхищението на енергия и да направят сметките за енергия по-поносими за уязвимите потребители.

Работата по най-добрите практики, предприета съвместно със заинтересованите страни в рамките на Гражданския енергиен форум¹⁸, показва, че повишаването на енергийната ефективност изглежда най-доброто дългосрочно решение на проблема с енергийната бедност. Това следва да бъде отразено в действията на държавите членки за изпълнение на техните задължения съгласно законодателството на ЕС за намаляване на уязвимостта на потребителите и за борба с енергийната бедност¹⁹. Във връзка с това Гражданският енергиен форум улеснява обмена на най-добри практики относно най-ефективната помощ — на първо място и преди всичко чрез енергийна ефективност.

С оглед да улесни държавите членки да изпълняват задълженията си в това отношение и да се увеличи прозрачността, Комисията ще обмисли как да се подобри събирането на данни и наблюдението в целия ЕС на енергийната бедност, като същевременно се гарантират сигурността, правото на личен живот и защитата на личните данни. Може да се разгледат общи минимални критерии за установяване на уязвимостта на потребителите²⁰ и на енергийната бедност.

2.2. Превръщане на интелигентните домове и мрежи в реалност

Интелигентните технологии за мрежите и дома следва да опростят участието на потребителите в новия пазар на дребно, без да пораждаат тежести. Интегрирани автоматизирани решения могат да дадат възможност на потребителите да предприемат действия и да улеснят тези действия чрез свързване на интелигентни измервателни системи с интелигентни домашни системи за енергийно управление и с интелигентни уреди, което опростява управлението на потреблението, участието в оптимизацията на потреблението или съгласуването на потреблението във възможно най-голяма степен с тяхното собствено микропроизводство на енергия в съответствие с информацията за цената на енергията. Такива интелигентни технологии ще улеснят и въвеждането на електрически превозни средства.

С оглед както потребителите, така и енергийната система да извлекат пълна полза от тези технологии, интелигентните измервателни системи, които ще бъдат инсталирани, трябва да са с функционални възможности, подходящи за целта²¹. Освен това разгръщането на усъвършенствана измервателна инфраструктура следва да гарантира техническата оперативна съвместимост, както и достъп на потребителите до данните за тяхното потребление чрез отворен стандартизиран непатентован интерфейс²².

Европейските органи по стандартизация²³ вече предоставиха пълен набор от стандарти за интелигентни измервателни уреди, както и за цялостната структура и отделните

---

¹⁸ Вж. Guidance document on Vulnerable Consumers (Насоки за уязвимите потребители), ноември 2013 г.: http://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/20140106_vulnerable_consumer_report_0.pdf

¹⁹ Вж. за проучване от 2015 г. на адрес: <https://ec.europa.eu/energy/en/content/energy-poverty-may-affect-nearly-11-eu-population-study>

²⁰ Текущо проучване на Комисията относно уязвимостта на потребителите на основните пазари в Европейския съюз: http://ec.europa.eu/chafea/consumers/tenders_2013_cons_08.html

²¹ Препоръка 2012/148/ЕС на Комисията от 9 март 2012 г. относно подготовката за въвеждането на интелигентни измервателни системи.

²² Например USB интерфейс и кодиране на данните по DSLM/COSEM.

²³ Европейски комитет по стандартизация (Comité Européen de Normalisation — CEN), Европейски комитет за електротехническа стандартизация (Comité Européen de Normalisation Électrotechnique — CENELEC) и Европейски институт за стандарти в далекосъобщенията (European Telecommunications Standards Institute — ETSI).

компоненти на интелигентните енергийни системи, като се обхващат както технологични, така и комуникационни аспекти (т.е. протоколи за обмен на информация). Комисията ще следи отблизо прилагането на тези стандарти и ще анализира дали европейските стандарти за интелигентни мрежи и интелигентни измервателни системи, както и препоръчаните функционални възможности на последните се прилагат последователно, за да се гарантира, че те предоставят желаните функционални възможности и оперативна съвместимост.

Стандартите и оперативната съвместимост са важни също и за комуникацията вътре в дома между интелигентните уреди и системите за енергийно управление, така че да е възможно лесно да се инсталират и експлоатират битови уреди, позволяващи оптимизация на потреблението. Отрасълът трябва бързо да завърши и да приложи такива стандарти²⁴ и следва да бъде подкрепян за това. Следва също така да се търси полезно взаимодействие и с други домашни системи (например за водоснабдяване), за да могат съответните интелигентни уреди също да оптимизират своето потребление.

Ще продължи използването на средства и финансиране от ЕС за изследвания и демонстрации в областта на технологиите за интелигентни домове и мрежи, както и по тяхната сигурност, за да се повиши международната конкурентоспособност на предприятията от ЕС в този сектор с висока стойност.

Освен това от решаващо значение ще бъде управлението на инвестициите в мрежите и тяхната експлоатация да се осъществява по ефективен спрямо разходите начин в новите обстоятелства. Схемите за възнаграждение за операторите на разпределителни системи следва да отразяват разходите, както и да ги стимулират ефективно спрямо разходите да се включват в иновативни решения за развитие на мрежите и да действат като неутрални посредници на пазара, когато отговарят за обработката на данните.

Държавите членки и отрасълът следва да се възползват в пълен размер от европейските структурни и инвестиционни фондове, както и от Европейския фонд за стратегически инвестиции с цел съфинансиране на внедряването на интелигентни технологии. Инвестициите в интелигентни енергийни технологии и изследвания, включително чрез програмата „Хоризонт 2020“, ще носят множество паралелни ползи чрез повишаването на европейската конкурентоспособност в промишлените сектори с висока стойност, както се изисква, наред с другото, в цифровия единен пазар.

Комисията, в сътрудничество със Съвета на европейските енергийни регулаторни органи и Агенцията за сътрудничество между енергийните регулатори, ще следи подходите на националните регулаторни органи към регулирането на операторите на разпределителни системи да стимулират иновациите и ефективността на разходите, както и прозрачността на качеството на операциите за енергийно разпределение.

2.3. Обръщане на специално внимание на управлението и защитата на данните

Важна част от стойността на бъдещия енергиен пазар ще произлиза от големите потоци данни и по-широкото интегриране на информационни и комуникационни технологии в

---

²⁴ Напр. ETSI/OneM2M, онтология за интелигентни уреди, енергийно етикетиране.

енергийните системи. Поради това страната, която събира и обработва данните в контекста на интелигентни измервателни системи или други услуги, даващи възможност на потребителите да действат, следва да предоставя на потребителя и на определена от него трета страна пряк достъп до тези данни. Достъпът следва да бъде ефективен и недискриминиращ²⁵. Това е от съществено значение, когато субектът, извършващ измерването или фактурирането, предоставя и други услуги на пазара. Докато при обработката на данните може да се следват различни модели²⁶, неутралността на субектите, управляващи достъпа до данните, е от първостепенно значение.

За услуги с добавена стойност само трети страни, упълномощени от потребителя, трябва да имат достъп до данните за потреблението и фактурирането. Като част от стратегията за цифровия единен пазар, през 2016 г. Комисията ще предложи европейска „Инициатива за свободното движение на данните“²⁷, в рамките на която ще бъдат разгледани собствеността, оперативната съвместимост и използваемостта на данните (включително енергийни данни), както и достъпът до тях.

Енергийният сектор трябва да запази водещата си позиция в защитата на сигурността на данните, както и в защитата на правото на личен живот и защитата на личните данни на всички потребители.

С предложенията на Комисията за директива за мрежовата и информационната сигурност и за общ регламент относно защитата на данните, които и двете са в процес на обсъждане понастоящем, се цели справяне с нововъзникващите рискове във връзка с боравенето с данните. Предвиждайки такова развитие на общата регулаторна рамка относно защитата на данните и правото на личен живот, Комисията разработва със заинтересовани страни от енергийния сектор съответни инструменти, специфични за сектора.

През октомври 2014 г. Комисията прие препоръка²⁸, която предоставя насоки на държавите членки и отрасъла относно това как да се извършва оценка на въздействието върху защитата на данните, което им дава възможност да предвиждат евентуални въздействия върху правата и свободите на физическите лица, за които се отнасят данните, и да прилагат строги предпазни мерки²⁹. Следването на препоръката ще осигури на енергийния сектор водеща позиция в защитата на данните по възможно най-небюрократичен и ефективен спрямо разходите начин.

3. ЗАКЛЮЧЕНИЕ И СЛЕДВАЩИ СТЪПКИ

Предоставянето на нов търговски механизъм, изложен в стратегията за енергиен съюз, означава поставянето на потребителите в центъра на една процъфтяваща и ефикасна

---

²⁵ Директива 2012/27/ЕС за енергийната ефективност и Препоръка 2012/148/ЕС на Комисията относно подготовката за въвеждането на интелигентни измервателни системи.

²⁶ Доклад, достъпен на https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/xpert_group3_first_year_report.pdf.

²⁷ <http://ec.europa.eu/priorities/digital-single-market/>

²⁸ Препоръка 2014/724/ЕС на Комисията относно модела за оценка на въздействието върху защитата на данните за интелигентни енергийни мрежи и интелигентни измервателни системи.

²⁹ С препоръката се насърчава изпитването и използването на модела за оценка на въздействието върху защитата на данните, разработен съвместно от Комисията и експерти от отрасъла, който да служи като инструмент за оценка и вземане на решения за субекти, планиращи или извършващи инвестиции в сектора на интелигентните мрежи.

енергийна система. Необходимите за постигането на това стъпки могат да бъдат обобщени в следните десет точки:

1. Да се предостави на потребителите чест достъп, включително почти в реално време, до частично стандартизирана, съдържателна, точна и лесно разбираема информация относно потреблението и свързаните с него разходи, както и относно съответните видове енергийни източници.
2. Да се ускори и опрости смяната на доставчиците благодарение на прозрачни и пряко съпоставими оферти от конкурентните доставчици, както и да се премахнат пречките за смяната — например такси.
3. Да се осигури запазването на пълната защита на потребителите в новия енергиен пазар, включително срещу нелоялни търговски практики.
4. Да се предоставят на потребителите възможности да станат активни участници в енергетиката, както и да печелят от своите действия — например да адаптират и намаляват потреблението си съобразно развитието на цените, както и да спомагат за балансиране на променливото производство на енергия от възобновяеми източници, като се присъединят към оптимизацията на потреблението или започнат сами да произвеждат или съхраняват енергия.
5. Данните за потреблението и от измерванията да бъдат под контрола на потребителите; трябва да бъде гарантирано правото на потребителите на личен живот, защитата и сигурността на техните данни, когато предоставят достъп до тях на други страни (доставчици и посредници).
6. Да се предостави на потребителите достъп до конкурентни и прозрачни пазарни оферти, като същевременно на потребителите в уязвимо положение и/или които са изправени пред енергийна бедност се оказва целенасочена и ефективна помощ, отразяваща най-добрите практики и допринасяща за енергийна ефективност и за икономии.
7. Да се предостави на потребителите възможност да участват на пазара чрез надеждни посредници, колективни или общностни схеми. Тези посредници трябва да имат справедлив достъп до пазарите и данните за потреблението, но и да бъдат наблюдавани по същия начин, както доставчиците.
8. Да се гарантира, че интелигентните домакински уреди и компоненти са напълно оперативно съвместими и лесни за употреба, а интелигентните измервателни системи — подходящи за целта и притежаващи препоръчителните функционални възможности за постигане на максимални ползи за потребителите.
9. Да се осигури ефективно спрямо разходите и стабилно функциониране на мрежите; да се гарантира недискриминаращо третиране на измервателните данни с евентуална търговска стойност от операторите на разпределителни мрежи или от друг отговорен субект.
10. Да се засили връзката между изследванията, иновациите и отрасъла с цел да се развива международната конкурентоспособност в областта на технологиите за интелигентни домове и мрежи, в сътрудничество с всички участници на пазара.

Съществуващото законодателство на равнище ЕС и на национално равнище, както и ефективният регулаторен надзор предоставят много от инструментите за постигането на това. Необходими са действия на равнище държави членки, а съвместни инициативи

на отрасъла, организации на потребителите и националните регулаторни органи също ще трябва да играят важна роля за ефективното управление на енергийния съюз. Предстоящите прегледи на действащото законодателство (Директивата за енергийната ефективност, Директивата за енергийните характеристики на сградите и Директивата за енергията от възобновяеми източници), мрежовите кодекси и планираната инициатива за нова структура на пазара, както и съответните оценки на въздействието ще предоставят възможност да се установи къде е необходимо да се предприемат действия на равнище ЕС, за да се осигури нов търговски механизъм за потребителите. Преразглеждането на Директивата за енергийното етикетиране е първата стъпка, за да се подпомогнат потребителите за информиран избор с цел да намалят сметките си за енергия.